

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

Fabrikalardan
makine sesinden önce
İşçinin Sesi gelecek!

TKP—İşçinin Sesi

işçinin partisi!

Yıl:13, Sayı:331, 17 Haziran 1987

Türkiye’de “birkaç yüzbinini geçmeyen proleter çekirdek ve küçük işletmelere dağılmış birkaç milyonluk işçi sınıfı”ndan söz eden Kutlu’nun “kaynağı” Sovyet yazarı Starçenkov’dur. Starçenkov’un yaptığı ise bilim adamlığı değil, bilim yobazlığıdır.

Kutlular Starçenkovlar amaçlarına ulaşamayacaklar!

Mehmet Doğan

Resmiler ve yandaşları getirdikleri program ve topluma sundukları önerilerle devrim, demokrasi ve sosyalizm savaşımına karşı çıkıyorlar, set çekiyorlar. Bunu gerekçelendirirken söyledikleri çok şey vardır. Bunları gazetemizde çeşitli yazılarla sergiledik.

Bu yazıda, resmi partinin, işçi sınıfı üzerine getirdiği küçümseyici görüşlerini gerekçelendirmek için “kaynak” olarak öne sürdüğü bir yazıya değineceğiz. Sovyet yazarı Gennadiy Starçenkov’un “Türkiye İşçi Sınıfının Oluşması ve Durumu” yazısındaki çeşitli fikirleri ele alıp değerlendireceğiz!

Resmiler işçi sınıfını nasıl görüyor?

Resmi TKP, Türkiye’de işçi sınıfı öncülüğünde bir devrimden yana değildir, buna karşıdır. Bu görüşünü de, H.Kutlu’nun yazılarında çok yer alan, devrimin uzak bir gelecekte “gerçekleşeceği”, önemli olanın ona varış yolunu(!) döşemek olduğu şeklindeki demagogisi ile gerekçelendirmeye çalışıyor.

Kutlu’ya göre, Türkiye işçi sınıfının, devrimci hareketin koşullarını “daha iyileştirebilmek için” beş-on yıl sürecek, sistemli ve burjuvazinin “iyi” kesimleriyle kolkola bir çalışma yapılmalıdır. (H.Kutlu, *TKP ve Demokrasi Savaşı II*, s.33) Bu çalışma, devrime “nasıl yaklaşılaacağı” sorusunun karşılığı olmaktadır.

Kutlu, resmi TKP’nin burjuvaziyle işbirliği çizgisini “devrim için nesnel ön koşulların yeterince bulunmadığı” varsayımı üzerine oturtuyor. Bu konu daha önce gazetede ayrıntılı olarak ele alınmış olduğundan üzerinde fazla durmak istemiyoruz. (Bak: *İşçinin Sesi*, sayı:321,322,323,330) Yalnız Kutlu’nun bu varsayımı açarken, işçi sınıfı üzerine getirdiği değerlendirmeyi, resmilerin Türkiye’yi ve Türkiye işçi sınıfını nasıl algıladığına örnek olması açısından burada vermek gerekiyor:

“Türkiye nesnel bakımdan sosyalizmi kurmanın minimum önkoşullarına sahiptir demek, işçi sınıfı öteki emekçilerle bağlaşıklık içinde iktidara gelmeyi ve iktidarını

korumayı başarabilirse, zor ya da kolay, sosyalizmi kurmayı başarabilir, demektir.

“Ama emperyalizme bağımlı, demokrasinin geçmişte hep kısıtlı kaldığı, şimdi hiç olmadığı, işçi sınıfının sanayideki birkaç yüzbinlik proleter çekirdeğinin çevresinin bir yandan küçük işletmelere dağılmış birkaç milyon işçiyile, öte yandan milyonlarca küçük üretici, kent ve kır yoksullarıyla çevrilmiş olduğu bir ülkede - bu nesnel koşullarda - işçi sınıfı öteki emekçilerle nasıl bağlaşıklık kuracak ve iktidara nasıl gelecek? Nasıl bir politika ona bunun yolunu gösterecek?

“İkincisi, eğer kapitalizmin daha da gelişmesinin, onlarca yıl da geçse, kendiliğinden nesnel koşulların bu olumsuz yanlarını gideremeyeceğini, hatta artıracacağını açık görebiliyorsanız ve burjuvazinin tersine işçi sınıfının devrimci bir rol oynayabileceğine inanıyorsanız, işçi sınıfının iktidara gelmeden önce de, nesnel koşullar üzerinde olumlu bir etkide bulunmasının olanaklı olduğunu da görebilirsiniz. (agy, s.35) (abç)

Görüldüğü gibi Kutlu, işçi sınıfını birkaç milyona küçültüp, “işçi sınıfı, güçsüzdür, bağlaşıklık içinde bile iktidara gelemeyiz” görüşünü savunuyor. Ve o halde diyor, işçi sınıfı “devrimciliğini”, burjuvaziyle kolkola, “nesnel koşulları iyileştirmek görevini” yerine getirerek göstermelidir!

Devrimi rafa kaldıran bu anlayışı haklı gösterebilmek için Kutlu, Türkiye’deki nesnel koşulları ve buna bağlı olarak işçi sınıfının yapısını geri gösterecek destek ve dayanak aramaktadır.

Kuşkusuz, Kutlu’nun devrimi engellemek gibi uğursuz bir görevi üstlenmesine teşvik ve destek veren çevreler, onun aradığı dayanakları da yapay olarak oluşturmayı üstlenmektedirler. Örneğin, Starçenkov bu görevi yerine getirmektedir.

Starçenkov’un “Türkiye İşçi Sınıfının Oluşması ve Durumu” başlıklı yazısı *Yol ve Amaç* dergisinin Ekim 1985 tarihli 9. sayısında yayınlandı. Yazı Moskova’da çıkan *İşçi Sınıfı ve Günümüz Dünyası* adlı derginin 1985-1 sayısından çevrilmiştir.

Yazının bir önemli özelliği, Haydar Kutlu tarafından “TKP ve Demokrasi Savaşı II” başlıklı yazıda kaynak olarak gösterilmesi ve okunmak üzere özellikle salık verilmiş bulunmasıdır.

Yazının ikinci önemli özelliği ise Sovyetler Birliği kaynaklı olmasından

geliyor.

Dünya resmi komünist çizgisinin “hali pür melali”ni ve resmi TKP’nin lojistik destek kıtalarının nerede olduğunu örnekleriyle göstermek için böyle “yazı”ları ayrıntılı olarak gözden geçirmek zaman zaman gerekli oluyor. Biz de yazımızda, Starçenkov’un getirdiği fikirlerin bir kısmını ele alacak, Kutlu’nun Sovyet “kaynağının” ne menem fikirlerle donanmış olduğunu sergileyeceğiz.

“Türkiye geri bir ülkedir”

Starçenkov’un yazısı, Türkiye işçi sınıfının oluşmasını ve bugünkü durumunu değerlendirirken, en başta Türkiye’nin gelişmişlik düzeyini ele alıyor. Starçenkov şöyle diyor:

“Günümüzde Türkiye, sosyal-ekonomik alanda önemli bir aşamaya ulaşmış bulunuyor: 70’li yıllarda Türkiye, bir tarım ülkesinden tarım-sanayi ülkesine dönüştü; 80’li yılların başında ise, kapitalist ilişkiler hem kentte, hem de köyde egemen konuma geldi. Birçok önemli gösterge bakımından ülke, orta gelişmiş kapitalizm düzeyine ulaşmış bulunuyor.”

“Türkiye kapitalizminin, oluşmasının olgunluk aşamasına girmiş olması, gelişmekte olan pek çok ülkeye özgü çok yapıllığın Türkiye’de tamamen ortadan kalktığı anlamına gelmiyor. Türkiye’de işletmeciliğin çağdaş biçimlerinin (devlet-kapitalist ve özel kapitalist işletmeler) yanısıra birçok işletmede hâlâ kapitalizmin ilk aşamasına özgü yöntemler kullanılıyor. Böyle bir çok yapıllık ülkede sınıfların oluşma sürecinin henüz tamamlanmamış olduğunu gösteriyor. Çok yapıllık ve çok aşamalı koşullarında sadece ayrı ayrı katmanların değil, aynı zamanda çağdaş sınıfların çerçevesi yeterli ölçüde belirgin sınırlarla çizilemiyor.” (G.Starçenkov, “Türkiye İşçi Sınıfının Oluşması ve Durumu”, *Yol ve Amaç*, Temmuz 1985, sayı:9, s.103)

Starçenkov’dan verdiğimiz bu alıntı, aşağı yukarı yazının bütün ana fikirlerini içeriyor.

Starçenkov, Türkiye’deki kapitalist gelişmeyi değerlendirirken, Türkiye’yi “geri” göstermek için çok zorlanmış. Kapitalizmin egemenliğini 20-25 yıl geriden, 1980’lerde getirmiş. Sovyet yazarlarının bildik “çok yapıllık” teorisinin geçerli olduğunu veri kabul etmiş ve bununla da bağlı olarak

“ülkede sınıfların oluşma sürecinin henüz tamamlanmamış olduğu” fikrine varmış.

Starçenkov’un bugün gördüğü “geri” düzeyiyle “çok yapıllı” Türkiye, gerçekte 10-15 yıl öncesinin Türkiye’si bile değildir, daha da gerilere gidiyor. Starçenkov’un bu yaklaşımı, bize 1960’ların sonlarına doğru Sovyetler’de S.M.Kaftaryan ile Y.N.Rozalief arasındaki tartışmada yansıyan anlayışı hatırlatıyor. O tartışmada Y.N.Rozalief’in, Kaftaryan’a yönelttiği şu sözlerin altını bir kez daha çizmek gerekiyor:

“... S.M.Kaftaryan, ‘Türkiye’de herşey V.I.Lenin’le Atatürk zamanındaki iyi dostluk ilişkileri politikasına dönülmesini ısrarla isterken’, *Türkiye burjuva realitesinin bilimsel çözümlemesinden vazgeçilmesi düşüncesindedir*. ...S.M.Kaftaryan, bilimsel çözümleme yerine, yalnız ‘Türkiye, onun ekonomisi, politikası ve Sovyet-Türk ilişkileri hakkında tamamlayıcı eserler yayınlanmasını teklif ediyor.’” (Aktaran H. Erdal, *TKP’mizi Yükseltelim*, s.85) (abç)

O zamanlar taktik düzeyinde olan bu “bilimsel çözümlemeden vazgeçme” anlayışı bugün yerini neredeyse anti-bilimsel çözümlemeye bırakmıştır. Yoksa onlar da bilecek düzeydedirler ki Türkiye kapitalizmi bugün, onların göstermek istedikleri yerde değil başka bir yerdedir:

“Özellikle 1950 sonrasında Türkiye’de hızlı bir ekonomik gelişme yaşandı, ancak bu gelişmeye büyük dengesizlikler eşlik etti. Bu dönemde, emperyalizmle işbirliği içinde büyük burjuvazi hafif endüstri temelinde hızlı tekelleşme yolundan yürüdü.

“Kapitalizm Türkiye’de serbest rekabetçi dönemi yaşamadan daha baştan tekelleri olarak gelişti. Bankalar, devlet ve yabancı sermaye ile birlikte, tekellerin doğuşunda ve gelişmesinde en önemli rolü oynadı. Bu nedenle tekelleşme sürecinin kendisi banka ve endüstri sermayesinin içiçe geçme, yerli finans-kapitalin ortaya çıkma süreci oldu. Bu süreç, 1960’larda ülke ekonomisinde tekellerin ağırlık kazanmasını, 1970’lerde finans-kapital egemenliğini getirdi. Aynı zamanda sermaye ve mal ihracı olarak dışa açılma, emperyalistleşme gereksinimi ağırlık kazanmaya başladı.”

“Türkiye emperyalizmin sömürüsü

altında, endüstrileşmesini tamamlamamış, teknolojik açıdan geri, orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülkedir. Bu temel üstünde, tekeller büyüüp güçlenmiş, finans-kapital oluşmuş ve devletle tekeller içiçe geçerek devlet-tekeller kapitalizmine yükselmiştir. Endüstri başı çeken sektördür.” (TKP—İşçinin Sesi, Program, s.18-19-20)

Starçenkov, bunu elbette bilir. Ama amaç Türkiye işçi sınıfının gelişmişlik düzeyini ve sınıfımızın önündeki devrim görevini atlamak için “geri” gösterme cambazlığını yapmaktır. Kutlu’ya “kaynak” da ancak böyle olunur.

“İşçi Sınıfının Oluşumu Tamamlanmamıştır”

Starçenkov’un, kapitalizmin gelişme düzeyine ilişkin olarak yukarıda aktardığımız şu sözlerini, burada işçi sınıfı konusuna ilişkin olarak yeniden aktaracağız:

“Türkiye kapitalizminin, oluşmasının olgunluk aşamasına girmiş olması, gelişmekte olan pekçok ülkeye özgü çok yapıllığın Türkiye’de tamamen ortadan kalktığı anlamına gelmiyor. Türkiye’de işletmeciliğin çağdaş biçimlerinin (devlet-kapitalist ve özel kapitalist işletmeler) yanısıra birçok işletmede hâlâ kapitalizmin ilk aşamasına özgü yöntemler kullanılıyor. Böyle bir çok yapıllık ülkede sınıfların oluşma sürecinin henüz tamamlanmamış olduğunu gösteriyor. Çok yapıllık ve çok aşamalı koşullarında sadece ayrı ayrı katmanların değil, aynı zamanda çağdaş sınıfların çerçevesi yeteri ölçüde belirgin sınırlarla çizilemiyor. Bunlar arasında, hem sayısal ölçüleri hem de nitel durumları bakımından sürekli değişen çeşitli tabakalar ve ara (geçici) guruplar bulunuyor. Bunun içindir ki Türkiye’de, birçok Doğu ülkesinde olduğu gibi, ‘proletaryadan yanproleterlere ve küçük burjuvaziye kadar çok sayıda geçici tiplerle, gelişmiş ülkelere kıyasla çok daha büyük ölçüde kuşatılmış’ olan işçi sınıfının sınırlarının ve yapısal bileşenlerinin belirlenmesi oldukça zorluk yaratıyor.” (agy, s.103) (abç)

Yukarıdaki bölümü Kutlu da yazısında aktarmış. Yazar burada Türkiye’de sınıf ve katmanların çerçevesinin belirsizliğinden söz ediyor ve işçi sınıfının da oluşumunu tamamlamamış olduğunu anlatıyor. Buna neden olarak Türkiye’de kapitalizmin ilk aşamasına özgü yöntemlerin kullanıldığını, “çok yapıllığı” gösteriyor. Burada “işçi sınıfının oluşumunu tamamlaması” üzerinde kısaca durmak gerek.

Tarihsel olarak işçi sınıfı oluşumunu endüstri devrimiyle tamamlamıştır. Tarih sahnesinde bağımsız bir sınıf olmaya adını atmıştır. Tarihsel bu olguyu herhangi bir ülke düzeyine indirgemek istersek iki noktayı belirtmek gerekir.

Birincisi, ülke düzeyinde de genellikle fabrika üretiminin egemenliği işçi sınıfının oluşumu açısından dönemeç noktasıdır. İkincisi, ama ülke, tarihsel gelişimin gerisinden de gelse, tarihsel gelişimin ülkedeki gelişmeleri hızlandırıcı, ileri çekici etkisi vardır. Nitekim böyle olmasa, TKP’nin 1920’de kurulması gündeme bile gelemezdi.

Bunları söylerken vurgulamak istediğimiz şudur ki, işçi sınıfı oluşumunu tamamlamamıştır demek, işçi

sınıfı bir sınıf olarak henüz yoktur demekle eş anlamlıdır.

Ote yandan, işçi sınıfı bir sınıf olarak genellikle oluşumunu tamamladıktan sonra da, kapitalizmin ekonomik-toplumsal gelişmesiyle bağlı olarak değişir, gelişir, yeni yeni kesimler kazanır.

Bu ikisini birbirine karıştırmak, işçi sınıfının sınıf olma açısından oluşumunu tamamlamasıyla, sınıf olduktan sonra oluşumunun değişip gelişmesini birbirine karıştırmak ya düpedüz budalalık, ya da derin bir ihanettir.

Starçenkov, işte tam da bunu yapıyor. Türkiye kapitalizmi 19. yüzyıl yöntemlerini bile kullansa, işçi sınıfı oluşumunu tamamlamıştır. Starçenkov, “çağdaşlık” adı altında, 20. yüzyılın hem de ileri kapitalist ülkelerdeki ölçütlerini sınıfın sınıf olarak varlığı ölçütleriyle özdeşleştiriyor.

Bununla bağlı olarak yazının gelişimi içinde görülecektir ki yazar “işçi sınıfı” deyiminin yerine giderek “çağdaş işçi sınıfı” deyimini ikame edecektir. Ve Türkiye’de işçi sınıfının varlığını, “çağdaş” işçi sınıfı olup olmama açısından ele alacaktır. Böyle bir yaklaşımla Türkiye işçi sınıfı ne derece gelişirse gelişsin, Türkiye kapitalizmi ileri kapitalist ülkeleri yakalayıp aşmadığı sürece, sürekli olarak çağdaş(!) bir noktada ve oluşumunu tamamlamadan kalacaktır. Bunun sonucunda da Kutlu’ların dilinde, “nesnel koşulların ve buna bağlı olarak da öznel koşulların geri olduğu” gevelemesi sürekli yer alacaktır. Bu onların işçi sınıfını, burjuvazinin peşine takma politikalarının temel taşı oluşturmaktadır.

Starçenkov’un “çağdaş işçi” diye ağzında gevelediği, Türkiye işçi sınıfının henüz “güçsüz” olduğu, devrim görevine soyunamayacağı fikrinin kılıfıdır. Yani “çağdaşlık”, işçiyi işçi saymamanın kılıfıdır.

Türkiye emperyalizmin sömürüsü altında, endüstrileşmesini tamamlamamış, teknolojik açıdan geri, orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülkedir. 1970’lere gelindiğinde Türkiye işçi sınıfı hiç kuşkusuz ‘kendisi için sınıf’tır. Savaşımı sınıf savaşımıdır.

Bu çabasında yazar yazı boyunca “çok parçalılık”, “çok yapıllık” ve “çok aşamalılık” gibi “çok” ortak bölümlerinde üç deyim kullanmaktadır. Bunların ne anlama geldiği, neyi tanımladığı yazıda yeterince belirlenmiş değildir, belirlendiği ka-

darıyla da doğru değildir.

Bu deyimlerin işlevi okuyucuda, Türkiye’de sınıfların oluşumu, bileşimi ve işçi sınıfının gelişmişliği ve bütünlüğü konularında olumsuz, karamsar bir izlenim yaratmaktır. Zaten istenen de aslında budur. Kafa bulanıklığı yaratmak, sis perdesi altında, gerçeklerden sapmayı kolay hale getirmek.

Tarihsel olarak işçi sınıfı oluşumunu endüstri devrimiyle tamamlamıştır. Ülke düzeyinde bakılırsa, genellikle fabrika üretiminin egemenliği işçi sınıfının oluşumu açısından dönemeç noktasıdır. Ama ülke, tarihsel gelişimin gerisinden de gelse, bunun ülkedeki gelişmeleri hızlandırıcı, ileri çekici etkisi vardır.

Bu çabasında Starçenkov, herşeye bir kulp bulmaktadır. Sırasıyla görelim:

Türkiye Proletaryasının Oluşumunda İki Eğilim

Yazar Türkiye proletaryasının oluşumunu iki eğilimin çektiği bir süreç olarak ele almaktadır. Bunlardan birincisi “hızlı sanayileşme”, ikincisi ise “ticaret ve hizmetler sektörü ile küçük çaplı üretimin” hızla gelişmesidir. Birinci eğilimin kalifiye ve eğitilmiş işçiyi gereksinimi artırarak işçi sınıfını nitel yönden olumlu yönde etkilediğini, ikinci eğilimin ise az kalifiye ve eğitim düzeyi düşük işçi gereksindirdiği için işçi sınıfını nitel yönden olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir. Bu noktadan çıkarak yazar şu sonuca varmaktadır:

“Mal ve hizmet üretiminin niteliği, ayrıca iş piyasasının durumu, sadece işçi sınıfının nicel ve nitel yapısını belirlemekle kalmıyor, aynı zamanda belli işçi guruplarında ayrı sosyal görünümünün oluşmasına yol açan çok parçalılığın oldukça artmasına da neden oluyor. Proletaryanın nitel ve nicel bakımdan büyümesi, ayrıca onun çok parçalılığı, herşeyden önce, onun tarihsel oluşumuyla ve iç sınıfsal yapısının karmaşıklaşmasıyla bağlıdır. Üstelik, işçi sınıfının oluşması süreci içinde bütünleşme gibi olumlu eğilimler, her aşamada başı çeken eğilim rolünü oynamaktan uzak kalmaktadır.” (agy, s.104)(abç)

Starçenkov, burada işçi sınıfının bir sınıfsal bütünlüğe sahip olmadığını, dolayısıyla sınıf çıkarının sınıf bilincinde “yeterince” yansımadığını, çünkü “işçi guruplarında ayrı sosyal görünümünün” oluştuğunu anlatıyor.

Bu anlayışla ABD’de bile işçi sınıfı

“çok parçalıdır”. Çünkü orada da, ticaret ve hizmet sektörlerinde, göreceli olarak farklı çapta üretim birimlerinde çalışıp “ayrı sosyal görünüm-ler” taşıyan işçi kesimleri vardır!

Starçenkov ABD işçi sınıfı için ne “parlak” düşünceler taşıyor bilemeyiz ama Türkiye işçi sınıfındaki çok parçalılığın nedenlerini üç ana bölümde toplamaktadır:

- 1) İşçilerin geldiği kaynak.
- 2) Sektörler arası dağılım (aynı zamanda sektör içi dağılım).
- 3) Yaş ve cinsiyet.

Yazar ilk olarak işçi sınıfının oluşumunu, kaynakları açısından ele almakta ve dört ana kaynak göstermektedir. Bunlar sırasıyla işçi aileden gelenler (proletaryanın kendini yeniden üretmesi), kırsal kesimde topraktan kopanlar, müflis eski zanaatçı, küçük esnaf ve küçük işletme sahipleri ve son olarak teknik personelden proleter saflara geçenler olarak belirtiliyor.

Aslında her ülkenin kapitalizminde işçi sınıfının bu yollardan başka bir yoldan oluşması söz konusu olamayacağı bilinmektedir. O halde yazar bu noktayı neden yine sanki Türkiye’ye özgü özel bir olguymuş gibi ele almıştır? Çünkü bununla, işçi sınıfının sınıf bilincinin oluşmadığını vurgulamaya çalışmaktadır. Amaç sınıf oluşumu, dolayısıyla sınıf bilinci düşük işçinin devrimci olmayacağı(!) gerekçesinden yararlanarak, Türkiye devrimini bilinmeze ertelemek, burjuva reformizmine kapıyı açmaktır.

Yazara haksızlık etmek için bir alıntı daha yapmamız gerekiyor:

“Yıkıma uğramış küçük üreticiler işçiliği (ücretli çalışmayı) hâlâ geçici bir iş saymakta, emekleri karşılığı aldıkları ücretle durumlarını düzeltip, bir gün ‘asıl işlerine’ dönebileceklerini sanmaktadırlar. Türkiyeli araştırmacıların da haklı olarak belirttiği gibi, bu işçilerde uzun yıllar ‘sınıf bilinci oluşmamıştır.’ Ancak zamanla, devamlı çalışabilecek bir işyeri sayesinde ve işçi partilerinin, sendikaların etkisiyle bu işçilerde de sınıf bilinci oluşmaktadır.” (agy, s.104) (abç)

Görüldüğü gibi yazar yazının bir yerinde işçilerin sınıf bilincine ulaştıklarını söylemiş. Bunun yolu önce devamlı bir işyerinden, sonra işçi partileri ve sendikalardan geçiyor.

Dikkat edilirse doğrudan devrimci savaşım süreci açıklamada yer almıyor. Partiler de “işçi partileri”, yani daha çok legal partiler olarak tanımlanıyor. Ve en ilgi çekicisi, devamlı işte çalışmıyorsa, bir işçiyi ne partiler, ne sendikalar bilinc veremiyorlar. Tam ekonomist bir yaklaşım.

Yazar bu arada, yazının başka yerlerinde de rastlanılacağı gibi işçilerin aldığı ücreti “emeklerinin karşılığı” olarak tanımlamaktadır. Oysa Marksizmle daha yeni tanışmış birisi bile, işçinin işgücünü sattığını ve ücretin de “emeğinin karşılığı” olmayıp, işgücünün “pazar fiyatı” olduğunu öğrenmek durumundadır. Dünya karmaşıklaşp(!) oportünistlik devrimciliğin yerini almaya başladıktan sonradır ki, Marksizmin ABC’leri bile Sovyet bilim adamlarının bilincindeki yerlerini terk etmeye başlamış bulunuyor.

Deklare bir bakış açısı

Yazar işçi sınıfının oluşmasını yavaşlatıcı eğilimleri belirleyerek, sınıf bileşiminin olumsuz, ters yönde bir sürecin de etkisinde olduğunu açıklarken kantarın topuzunu iyice kaçırıp

söyle söylüyor:

“Ülkedeki ekonomik bunalım döneminde (1978-1980) ve bunu izleyen durgunluk yıllarında patronların personel kısıtlamaları sonucunda işçilerin bir bölümü işlerini yitirmiş ve *deklase olmuşlardır* (lumpenleşmişlerdir). (agy, s.105) (abç)

Yani yazara göre işsiz kalan işçi deklase oluyor, lumpenleşiyor. Oysa Marks *Kapital*'de, “aktif ve yedek diye iki orduya bölünmüş” işçi sınıfından söz eder. (*Kapital*, c.I, s.637) Yani her işsiz deklase değildir. İşsizler yedek ordusu kapitalizmin işleyişlerinin ayrılmaz bir parçasıdır ve aktif ordunun birçok şeyini belirlemede çok önemli bir etkidir. İşçi sınıfı aktifleriyle, yedeğiyle bir bütündür. İşsizlerin, işçilikten köklü olarak kopmuş kesimleri - yalnızca bu kesimleri - işçi değil, daha çok yarı proleterdir. Ama yazar her işsizi otomatikman deklase ediveriyor.

İşçi sınıfının sektörler arası dağılımını ele alırken ise yazar şunları söylemektedir:

“... Ülkedeki sanayileşme sürecinde kalifiye işgücüne duyulan gereksinim sürekli artarken, iş piyasasına öncelikle kalifiye olmayan işgücü sunulmuş, yani iş arayanların çoğunluğunu mesleği olmayan, eğitimsiz işçiler oluşturmuştur. Kalifiye işçi açığı ise, (işsiz sayısının genel artışıyla birlikte) çağdaş üretimin gelişmesini frenleyen bir faktör olmuştur. (agy, s.105)

Dikkat edilirse yazarın konuya yaklaşımı, “Türkiye’de çağdaş üretimi etkileyen faktörlerin araştırılması” olmaktadır. Diğer bir deyişle, Türkiye’nin sosyo-ekonomik yapısı içinde işçi sınıfının konumuna yönelik bir bakış yoktur. Tam tersine yazar, kalifiye işçi açığının çağdaş üretimi etkileyen bir faktör olduğu vurgusunda kalmakta, böylece kalifiye ve eğitilmiş işgücünün nasıl yetiştirileceğini araştıran bir burjuva araştırmacı konumuna düşmektedir.

Bu söylediklerimizi bir alıntı ile gösterelim:

“... İşçi sınıfının eğitim ve kalifiyelik düzeyinin artmasını onun nitel yapısında olumlu ve önemli bir gelişme olarak ele almak gerekiyor. Günümüzde üretim sürecinin karmaşıklaşması, tek tek değil, binlerce ve milyonlarca işçinin kol emeğinin kafa emeğinin öğeleriyle yoğunlaştırılmasını zorunlu kılmaktadır. V.İ.Lenin’in belirttiği gibi, ‘burjuvaziye, yüksek düzeydeki tekniği kullanabilecek eğitilmiş, kalifiye işçiler gereklidir’. Bununla birlikte, işçilerin genel ve teknik bilgilerle donatılması, böyle bir eğitim almaları, onların sınıf bilinçlerinin artması için önemli bir önkoşulu oluşturmaktadır.

“Burjuva devleti ilk, orta ve yüksek öğretim ağını hızla genişletmek, işçilerin teknik bilgi ve kalifiyeliklerini artırmak amacıyla işyerlerinde kurslar örgütleme gibi kaçınılmaz bir gereksinimle karşı karşıya kalmıştır. Türkiye de bunun dışında kalamazdı ve bu alanda Türkiye de, kuşkusuz, belli başarılar elde etti. Bununla birlikte ülkede bir ‘kültür devrimi’nin yapıldığı henüz söylenemez.” (agy, s.107-108)

Starçenkov, işçi sınıfını değil burjuvazinin kalifiye işgücü açığını düşünmektedir. İşin iğrenç yanı, Lenin’i de buna alet etmeye çalışmaktadır. Ayrıca, bir de çarpıtma yapmaktadır.

Yazıda, sanki Lenin yüksek düzeyde derken, 1980’lerdeki düzeyi kastediyormuş gibi bir izlenim yaratılmaktadır. Oysa, Yürükoğlu yoldaşımızın dediği gibi “Rusya’daki Putilof işletmelerinin 1917’deki sahibi, Türkiye’nin bugünkü kapitalist düzeyini, teknolojisini hayal bile edemezdi.” (*İşçinin Sesi*, sayı:322)

**Yazarın amacı,
Türkiye işçi sınıfının
oluşumunun
“tamamlanmamışlığı”,
dolayısıyla sınıf bilinci
düşük işçinin
devrimci
olmayacağı(!) gerekçesinden
yararlanarak,
Türkiye devrimini
bilinmeze ertelemek,
burjuva reformizmine
kapıyı açmaktır.
Starçenkov’un
Kutlu’ya “kaynak”
olmasının hikmeti
tam da buradadır.**

Starçenkov ise böyle bir çarpıtma ile, “çağdaşlık” kılıfı altında Marks’ın, Lenin’in zamanında kalifiye olan işçiyi bugün hem kalifiye, hem de hatta işçi saymamaktadır. Bu bilim adamlığı değil bilim yobazlığıdır.

Bu girişim Sovyetler’de Marksizm-Leninizm’den geriyne neler kaldığının, ne yazık ki açık bir göstergesi olmaktadır.

Küçük işletmedeki işçi işçi sayılmaz

Yazıda Starçenkov, özellikle küçük işletmeler üzerinde durmakta ve özetle şunları sıralamaktadır.

1) Bu işletmeler düşük kapasiteyle çalışıyorlar.

2) İşçilerin büyük bir bölümü tam işgünü ya da tam iş haftası çalışmıyor.

3) İstihdam işsizliğin baskısı altında olduğundan, buralardaki de kalifiye olmayan işgücü ve bunlar düşük ücretle çalıştırılıyorlar.

4) Bu işletmelerde kâr sermayeye dönüşmüyor.

5) Buralardaki işçiler kullanılan teknik ve verilen ücret bakımından proleter öncesi (ön proleter), ya da fabrika öncesi durumundalar. (agy, s.105-106)

Yazar, bütün yazı boyunca işçi sınıfı geri, küçük, işçilikten uzak göstermek için her yola başvuruyor.

Dünya işçi geleneğinin bu denli ağırlık kazandığı günümüzde, Türkiye’de olduğu gibi, sömürünün aşırı yoğun, baskının acımasız sürdüğü, burjuvazinin işçi sınıfına kırıntı bile veremediği, en ufak bir hak aramanın işçi sınıfını devletin vurucu güçleriyle karşı karşıya getirdiği bir ülkede işçi sınıfının sınıf savaşımı içine girmesi için ABD’deki teknolojiyi kullanmayı beklemesine gerek yoktur. O daha sınıfsal konumuna adımını atar atmaz kendini en keskin sınıf savaşımının

içinde bulmaktadır. Öyle ki bu süreç içinde devrimci konumlara yükselmesinin önüne geçebilmek için her soydan ve boydan burjuva-oportünist güçler var güçleriyle çalışmaktadır.

İşçi sınıfının küçük işletmelerde çalışan bölümünü ön proleter olarak nitelendirmek için insanın Marksist ekonomi politik ile “sanayi envanteri araştırmasını” birbirine karıştırmış olması gerekir. İnsana o zaman, “sen ya hiç küçük(!) işletme görmedin, ya da üretimden ve işçi sınıfından haberin yok” derler.

Bu küçük diye burun bükülen işletmelerde deyim yerindeyse “sapına kadar” proleterler çalışıyor. Torna tezgahının, kaynak aparatının başında, frezede, matkapta. Hem de değil tam işgünü çalışmamak, günde 10-12 saat, sigortasız, hafta tatilsiz olarak!

Bir kez, nerede kaldı “çağdaşlık”? Eskiden çok daha büyük işyerinde yapılan üretimin bugün daha küçük işyerlerinde yapılabilmesi, tam da “çağdaş teknoloji”nin sonucudur. “Çağdaşlık” diye tutturup, iş gerçekten çağdaşlığa geldi mi, bu kez yazar işçiyi işçilikten çıkarmak için çağdaşlıkla çelişen kulplar buluyor.

İkincisi, sigortasız çalışan, çok sömürülen işçi emperyalist ülkedeki koşullarda yaşamıyor diye işçi sayılmayacak mı? Yazar soruna tam tersinden bakıyor. Oysa Türkiye’deki sınıf savaşımının üstüne oturduğu temel budur: Emperyalistleşmeyen Türkiye burjuvazisinin işçi sınıfını yüksek sömürü altında tutması.

Buradan çıkarılacak sonuç bu işçi sınıfının çağdaş olmadığı, bilinci düşük olduğu ve bununla devrim yapılamayacağı değil, tersine, böyle koşullardaki işçi sınıfının, sınıf savaşımı açısından ne denli büyük potansiyel bir güç olduğudur. İşte resmi çizgi tam da burada görevini üstleniyor. İşçi sınıfının kavgasının önüne set çekmeye, bu uğurda Starçenkov’un

**Türkiye
işçi sınıfının
en yiğit evlatları,
gecekondu bölgelerinde
otururlar. Sınıf
savaşımının can damarları
buralarıdır. Ve bu gecekondu
semtlerinden akıp gelecek
Demir Döküm işçileri,
Sungurlar proleterleri,
Kavel direnişçileri,
Netaş grevcileri,
resmilere ve onların
Starçenkov gibi akıl
hocalarına gereken
cevabı
vereceklerdir.**

yazılarıyla vb. uluslararası destek sağlamaya çalışıyor.

Yazarın mantığına göre düşük ücretle çalışan işçiler çağdaş olamıyor. Daha ileride yazar gecekondu semtlerinde oturan işçiler için de aynı şeyleri söylemektedir. Yani “devrimci

proletarya” olabilmek için yüksek ücretle, büyük ve ileri fabrikalarda çalışmak, yüksek tahsil yapmış olmak ve apartmanda oturmak gerekmektedir.

Bazı ülkelerde böyle işçiler de var ama onlara bu koşulları sağlayan emperyalist sömürü olduğu biliniyor. Bu işçiler, işçi aristokrasini oluşturmakta ve o ülkelerde kapitalist düzen bir ölçüde bunlara yaslanarak sürdürülmektedir. Starçenkov’a göre bu ülkelerdeki işçi aristokrasisi “çağdaşlığın”, bu kılık altında işçiliğin ölçütüdür.

Starçenkov, küçük dediği işletmelerin düşük kapasite ile çalıştığını belirtiyor. Burada büyük işletmedeki işçilerin işçiliği de tehlikeye giriyor çünkü Türkiye’de büyük işletmelerin en iyileri bile yıllarca %40-50 kapasiteyle çalıştılar.

Sonra, küçük denen işletmelerde kârın sermayeye dönüşmemesinin de burada çalışan işçilerin işçi olup olmamasıyla bir ilgisi yoktur. Bunun olsa olsa “çok yapıllık” içinde yokedilen teknelci kapitalizmle ilgisi vardır.

Apartmentda yaşamıyorsan, gençsen, kadınsan işçi değilsin

Yazar tarım ve üçüncü sektör diye adlandırdığı “ticaret ve hizmet sektörü”nü incelerken yine aynı bakış açısıyla, yanlışları üstüste yinelemektedir. Bu bölümde yazarın gecekondu semtlerine ilginç bir yaklaşımı bulunmaktadır. Bir alıntı daha yaparak görelim:

“Kentın öteki semtlerine göre, gecekondu mahallerinde işsizlik oranı çok daha yüksektir. Gecekondu sakinleri, bir iş bulup birkaç yıl boyunca çalışmış olsalar bile, kent yaşamına çok zor uyabiliyorlar. Uzun yıllar köyle sıkı bağlarını sürdürmektedir (yakınlar, akrabalar ve tanıdıklar arasında karşılıklı ziyaretler biçiminde). Bu ortamda köyün yaşam tarzı sürekli olarak yeniden üretilmekte, yeni bilinç çok yavaş oluşmakta ve yerleşmektedir. Gecekondu sakinleri yıllarca kendi içlerine kapanık olarak yaşamakta, politik partilere ve sendikal örgütlere kuşkuyla yaklaşmaktadırlar.” (agy, s.107)

Yukarıdaki alıntıyı okuduktan sonra okuyucu şunu düşünmelidir. Türkiye’de sınıf savaşımının başını çeken, 15-16 Haziranları, Kavel, Sungurlar, Demir Döküm direnişlerini yaratan, Tarih’te, Seydişehir’de çarpışan, son olarak Netaş’ta 12 Eylül sonrasında sınıf savaşımının öncü grevini gerçekleştiren, Derby’de, Kale Kilit’te ve nice işyerlerinde baskı ve zorbalığa karşı, sadece sınıf bilinci ve azmi ile grevlerini yürüten işçiler nerede oturuyorlar ki?

Demir Döküm işçileri Silahtar’dan, Sungurlar proleterleri Alibeyköy’den, Kavel direnişçileri İstinye tepesinden, Netaş grevcileri Umraniye sırtlarından, bu gecekondu semtlerinden resmilere ve onların akıl hocası Starçenkov gibi Sovyet ideologlarına gereken cevabı vereceklerdir!

Evet, Türkiye işçi sınıfının, en yiğit evlatları, gecekondu bölgelerinde otururlar. Ve Starçenkov’un dediğinin tam tersine, sınıf savaşımının can damarları buralarıdır. Proletarya yatakları buralarıdır. Sınıf bilinci buralarda ve hem de savaş içinde, hızla

yükselir. Barikatlar buralarda kurular ve burjuvaziye, onun askerine, polisine karşı buralarda savaşılır. Başka nerede olabilir ki?

Yazar işçi sınıfının "çok parçalılığı"na neden olarak gösterdiği üçüncü kategori olan yaş ve cinsiyet konusunda da aynı yaklaşım içindedir. Uzun bir alıntı daha yaparak görelim:

"Bütün bunların iki önemli ortak niteliği vardır: Birincisi, ücretli işçi olarak çalışan kadınların ve çalışma çağına olmayan kişilerin orta düzeydeki bir işçiye kıyasla eğitim düzeyleri çok daha düşüktür ve bu nedenle bunlar çağdaş tekniği ve teknolojiyi benimseme olanağına daha az sahiptirler. İkincisi, çalışma çağındaki erkekler arasında işsizliğin sürekli artmakta olduğu koşullarda bunlar, çalıştıkları işyerlerinde kendilerini çok daha güvensiz hissetmektedirler. Bir iş bulabilmek ya da çalıştıkları işyerlerini yitirmemek için çoğu kez asgari ücretin de altında bir ücretle çalışmaya, küçük işyerlerinde ise saptanmış bulunan çalışma saatlerinin de dışında çalışmaya razı olmaktadır. Bu ayırıcı sistemin bir sonucu olarak, proletaryanın yaklaşık beşte biri çağdaş anlamda işçi sınıfı olabileceğinden yoksun bırakılmaktadır. Üstelik işçilerin bu kesimi konformizme açıktır, bu kesimin sınıf bilinci düzeyi daha düşüktür." (agy, s.107) (abç)

Görüldüğü gibi yazar inceleme-sinde küçük yaşta işçilerin "çağdaş tekniği ve teknolojiyi benimseme olanağına daha az sahip olduklarından" yakınmaktadır. Buradan yine gidilecek yol aynıdır. "Çağdaş olma-ma, bilinç düşüklüğü" ve "devrimci olamama".

Yazarın yazdıklarını Türkiye finans-kapitalinin sözcüleri okusalar bayağı ferahlayacaklar, çünkü işçi sınıfı korkulacak düzeyde çağdaş(!) değil diye teselli bulacaklar. Hem de bir Sovyet yazarının kaleminden. Kimbilir belki de Starçenkov onlara güven vermek için yazıyordu. Resmi TKP'de burjuvaziye güven verme politikası iyice yerleşmiş durumdadır.

Alıntının sonundaki altı çizili söz-leri iyice okumak gerekiyor. Asgari ücretin altında ücretle çalışan, işinden olmak korkusuyla çalışma saatleri yasal sınırların üstünde olan, çağdaş anlamda işçi sınıfı olamayan "bilinç-siz" işçiler, "konformizme açık" oluyormuş!

"Konformizm" uyumluluk demektir. Ama hayatta ağırlıkla kazandığı anlam, en azından bazı yönleriyle rahatlık taşıyan koşullara uyumluluktur. Bununla bağlı olarak, çok kereler konfora düşkünlük anlamında kullanılır.

Şimdi, Starçenkov'un sözünü ettiği işçiler, yine onun sözünü ettiği o kötü koşullarda nasıl oluyor da konformizme açık oluyorlar? Bu işçilerin yaşamında uyumluluk körükleyen ne vardır ki?

Bu Starçenkovların, haydi Türkiye işçi sınıfına saygıları yok ve Türkiye'de proleter olmanın maddi manevi koşullarını anlayamayacak kadar uzaklar, ama içinde yaşadıkları Sovyetler Birliği'ni bugüne getiren Sovyet işçi sınıfının çektiklerini, yaşadıklarını da mı unuttular? Onun kavgasına, anısına saygıları da mı kalmadı? Tozlu kitap sayfalarını çeviremiyorlarsa, proleter yataklarına gidip Petrograd işçilerinin oğullarına, torunlarına da mı sormak akıllarına gelmiyor?

Starçenkov'un "özetlediği": İşçi sınıfının likidasyonu!

Starçenkov'un "özetle" vardığı sonuç şöyledir:

"Özetlersek, Türkiye proletaryasının yapısı oldukça renklidir. Eğer işletmelerin büyüklüğünü, ücretli işçilerin mülkiyete karşı tutumlarını, çağdaş teknik olan bağlarını, sosyal-kültürel ve kalifiyelik düzeylerini dikkate alırsak, 5 milyon işçiden yaklaşık yüzde 25'inin çağdaş proletaryaya dahil olduğunu söyleyebiliriz." (agy, s.108-109)

Ama Starçenkov'un getirdiği bu "çağdaş işçi"lik kavramı, yazının en başında konulan, "ülkede sınıfların oluşma sürecinin henüz tamamlanmamış olduğu" fikriyle ve "çağdaş anlamda işçi sınıfı" gibi deyimlerle birlikte ele alınırsa, açıktır ki, Starçenkov, "işçi" işçiden işçi sınıfının üyesini, "işçi"yi anlamaktadır. "Çağdaşlığı" işçi sınıfını tanımlamanın bir ölçütü olarak kullanılmaktadır. Bu açıdan, Starçenkov çağdaş olmayanları aslında işçi saymamaktadır.

Dolayısıyla, yukarıdaki özetle Starçenkov gerçekte, Türkiye'de "işçi sınıfı" denilebilecek kesim, 1,250,000'dir demek istiyor. Gerisi "çağdaş", fabrika öncesi, ön proleter, küçük burjuva eğilimli, "bilinçsiz", "eğitimsiz", "kalifiye olmayan" vb, çalışanlardır.

Starçenkov'un yaptığı değerlendirmenin özüne sadık kalırsak, ona göre şunlar çağdaş olmadıkları için işçi sayılamazlar:

a) Fabrika ve büyük işletmelerde değil de, 50'den az işçi çalıştıran işletmelerde işçilik yapmak bahtsızlığına(!) uğramış işçiler.

b) Kalifiye olmayan ve çok düşük ücretlerle çalışmak zorunda bırakılan işçiler (ki bunlar, burjuvazinin yapacağı kültür devrimini beklemek durumundalar).

c) Kalifiye olsa bile burjuvazinin dayattığı açlık disiplini karşısında asgari ücretten de düşük düzeyde ücret almak durumunda bırakılan işçiler.

d) Düşük kapasiteyle çalışan işyerlerinde tam işgünü çalıştırılmayan(!) işçiler.

e) Köyden gelen, köyle bağıni sürdüren, ama işçilik yapan, siyasal partilere ve sendikal örgütlere kuşku(!) ile yaklaşan işçiler.

f) Sendikaların ve legal işçi(!) partilerinin dağıttığı bilinçten nasılsa nasibini alamamış olan işçiler, sınıfın geri kesimleri.

g) Yılın büyük çoğunluğunda tarım işçiliği, gündelikçilik yapmasına karşın, henüz köydeki evinden ayrılmamış olan tarım işçileri.

h) Genç işçiler, kadın işçiler (ki bunlar düzenle uyum sağlama eğilimi taşımaktaymışlar!)

i) Gecekonuda yaşayan ve bu nedenle köy yaşamını sürekli yeniden üreten işçiler.

j) İşsiz bırakılan ve işçi sınıfının yedek ordusunu oluşturan milyonlar.

Starçenkov, işçi sınıfını, "çağdaş proletaryaya"yı özetlerken bir noktayı özetlemiyor: Ailelerini!

İşçiler için 5 milyon rakamını veren Starçenkov, herhalde işçi sınıfının bekâr bir sınıf olduğunu, ya da "çağdaş"(!) bir toplumda herkesin, karı-kocanın bir işte çalıştığını varsaydığı için Türkiye'yi de böyle değerlendiriyor! Ya da işçi ailelerini işçi sınıfından değil, "çok parçalılığın" başka bir kategorisi(!) olarak düşünün-

yor ve dikkate almıyor.

Başka bir deyişle, Starçenkov, işçi sınıfını likide etmektedir. Haydar Kutlu'nun Starçenkov'u kaynak göstermesinin hikmeti de buradadır.

Her ikisi de, burjuvaziye sahip olmadığı "ilerici" işlev ve görevleri yüklerken, işçi sınıfının "kuşatılmış", "güçsüz", "yalnız" olduğu gerekçesine sığınarak, işçi sınıfını burjuvaziye işbirliğine ikna etmek gibi uğursuz bir görevi yerine getirmeye çalışmaktadır.

Her ikisinin ulaştığı sayısal sonuçlar da birbirini tutuyor.

Starçenkov'un verdiği rakamlara göre imalat sanayiinde 1.550.000 işçi çalışmakta ve bunların %40'ı yazarın deyimiyle "çağdaş" niteliğini taşımaktadır. Yani sadece imalat sanayiinde 1980 yılında yaklaşık 620.000 çağdaş endüstri proletaryası vardır. Ancak bunlar 10-50 işçi çalıştıran ve "kapitalist transformasyonu hızlandırmış" bazı işyerlerindeki bazı işçileri de kapsamaktadır. Bu nedenle Kutlu iskonto yapıp, birkaç yüzbinlik proleter çekirdek'in varlığından söz etmektedir.

1987'de Türkiye işçi sınıfı, 1960'ların, 1970'lerin zorlu direniş, grev, işgal ve yığınsal gösterilerinin içinde pişmiş, faşizm altında engin deneyim kazanmış, yaklaşan devrimci dalganın en başında giden, birleştikçe güçlenen, devrime, iktidara yürüyen, burjuvaziye metelik vermeyen dev gibi bir ordudur.

Starçenkov, çekirdeği dahil 1 milyon 250 binlik "çağdaş" proletaryadan söz ediyor. Kutlu, ise "birkaç yüzbinlik proleter çekirdeğin" çevresindeki birkaç milyonluk işçi sınıfindan söz ediyor. Yani Kutlu Starçenkov'un çağdaş proletaryası içinde 150-200 binlik bir çekirdeği ayırıyor, kalana 1 milyon küsur diyeceğine, 1 milyon olasılığını da içinde barındıran "birkaç milyon" diye yuvarlak bir ad takıyor. Bunun çok daha ötesinde milyonları oluşturan işçi sınıfından korkuyla olsa gerek, "birkaç" yuvarlamasına başvuruyor!

Sonuç: Kutlular, Starçenkovlar amaçlarına ulaşamayacak

Kutlu'nun "uluslararası" kaynağı, Starçenkov, Türkiye kapitalizmini bilinçli olarak geri göstermektedir.

Onun hayal dünyasının ürünü olan geri, çok yapıtlı Türkiye ekonomisinde sınıfların oluşumu tamamlanmamıştır. "Çağdaş proletaryaya" yani proletaryaya, büyük bir azınlıktadır. Çevresi "fabrika öncesi proleter", "ön proleter",

"küçük burjuva eğilimli", "patronluk özlemi" taşıyan milyonlarca emekçi insanla çevrilidir.

Bu denli yalnız ve güçsüz olan proletaryaya elbette(!) devrim yoluna çıkamaz. Burjuvaziden, başta kültür devrimi olmak üzere çok şeyi beklemek, o yapmıyorsa onunla işbirliği içinde kendisi bunları düzen içinde reformlarla yapmak durumundadır.

Starçenkov'a, Kutlu'ya ve bunlar gibilerine yanıtı biz 1978'de *Zayıf Halka* da verdik:

"Türkiye, emperyalizmin sömürsü altında, endüstrileşmesini tamamlamamış, özellikle tarımın teknik açıdan geri olduğu, orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülkedir. Bunun yanında, *tekellerin büyüyüp güçlendiği* ve bu temel üstünde finans-kapitalin oluştuğu ve devletle tekellerin içiçe geçtiği bir ülkedir." (R.Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, beşinci basım, s.49)

"Devlet-tekel bütünleşmesi, Türkiye kapitalizminin 'geleneksel' bunalımını daha da derinleştiriyor. Tekelci burjuvazi çıkışı faşizme tırmanış görüyor. Öte yanda, emekçi sınıfların hızla yükselen insanca yaşama özlemi, tekelci burjuvazinin isteğiyle çelişiyor. Böylece, ülke içi tüm ekonomik, toplumsal ve siyasal koşullar son yılların süregelen siyasal bunalımında yumaklaşıyor. Tekelci burjuvazinin zorbalığı artarken, yığınların savaşımı da yükseliyor." (agy, s.101)

"İngiltere'de endüstri devrimiyle başlayan fabrika aşamasından işçi sınıfının 'kendisi için sınıf' olmasına dek geçen zaman çok uzundur. Bunun pek çok tarihsel ve sosyal nedenleri olabileceği gibi, İngiltere'nin bu yolun ilk yolcusu oluşunun da büyük payı vardır. Türkiye'de ise, işçi sınıfının 'kendisi için sınıf' olmasına, fabrika aşamasından bu yana uzun zaman gerekmemiştir. 1960'ların başından bu yana işçi sınıfımız bambaşka bir sınıftır, bu ortada. Ülke çapında sayısı artmış, güçlenmiş, güçlü örgütler kurmuş, tarihinin hiçbir dönemiyle kıyaslanamayacak denli üstün ve militan bir savaşıma atılmıştır. 1970'lere geldiğimizde, Türkiye işçi sınıfı hiç kuşkusuz *KENDİSİ İÇİN SINIF*'tir. Savaşımı siyasal nitelik almıştır. Savaşımı sınıf savaşımıdır." (agy, s.110)

Resmi grup, hangi "uluslararası" kaynaktan yardım alırsa alsın, "ulusal"lık sözünü ağzında ne denli gevelerse gevelerin, işçi sınıfının tanımını, kapsamını, sayısını ne denli küçük göstermeye çalışırsa çalışsın, gerçek yaşam Kutlularını, Starçenkovları yalanlamakta, onların getirdikleri analizleri de hemen çürütmektedir.

Gerçek yaşamda işçi sınıfının toplumda kazandığı büyük ağırlık konusunda *V. 5 Yıllık Kalkınma Planı*'nda, burjuva devlet burjuvaziye uyarıda bulunuyor. (agy, s.133)

Sosyal demokrat Abdullah Baştürk bile, işçi sınıfının yolunu bulandırma çabalarında gerçek yaşama dayanmanın önemini kavradığı için olsa gerek, bakın ne diyor:

"Bugün Türkiye'de en dar anlamda bile işçi sınıfı denildiğinde sayıları gittikçe artan, aileleriyle birlikte nüfusun yarısına yaklaşan bir kitle akla gelmek zorundadır." (Abdullah Baştürk, *Yargı Önünde Savunma*, Çağdaş Yayınları, Mayıs 1986, İstanbul, s.409)

Ve bu koca kitle, bir tek uzun erimli nesnel amaca sahiptir: Devrimle bu düzenden kurtulmak, insanlık onuruna yaraşır bir düzeni, sosyalizmi kurmak. Kutlular, Starçenkovlar bunu engellemeyeceklerdir.